

Plan för kostnadsminskning genom effektivisering och prioritering

Budgetåret 2021

Arbetsmarknads- och
socialnämnden
Ekonomiavdelningen

Upprättad: 2021-06-14
Version: 1
Ansvarig: Luisa Hansson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund	4
Ekonomiskt läge för arbetsmarknads- och socialnämnden.....	4
Ekonomisk prognos 2021	4
Uppdaterad ekonomisk bedömning i juni.....	5
Vidtagna och planerade åtgärder	6
Vidtagna åtgärder.....	6
Planerade åtgärder.....	8

Sammanfattning

I *Ekonomisk prognos 2021*, som togs fram i början av maj, prognostiserade arbetsmarknads- och socialnämnden ett totalt budgetunderskott på 120 miljoner kronor, vilket motsvarar 3,4 procent av nämndens tilldelade kommunbidrag på totalt 3 558 miljoner kronor. Nämnden beslutade då att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma med en plan för att begränsa kostnadsökningar genom effektivisering och prioritering till nämndens sammanträde i juni 2021.

Enligt den uppdaterade ekonomiska bedömningen som förvaltningen lämnar till nämnden i juni prognostiseras efter maj månad ett underskott på 110 miljoner kronor, vilket innebär en förbättring med prognosen med 10 miljoner kronor i förhållande till tidigare bedömning. Orsaken till förbättringen är beslut dels i kommunstyrelsen, dels på statlig nivå som innebär 10 miljoner kronor i ökade intäkter jämfört med bedömningen i föregående prognos.

Vid kommunstyrelsens behandling av *Ekonomisk prognos 2021* för Malmö stad den 9 juni 2021 föreslog kommunstyrelsen att kommunfullmäktige ska befria arbetsmarknads- och socialnämnden från resultatansvar avseende merkostnader för covid-19 samt merkostnader för extratjänster och andra arbetsmarknadsinsatser. Enligt bedömningen i *Ekonomisk prognos* och uppdaterad rapport till nämnden i juni uppgår dessa ekonomiska effekter till 20 respektive 70 miljoner kronor för arbetsmarknads- och socialnämnden.

Om kommunstyrelsens båda förslag till ekonomisk ansvarsbefrielse för arbetsmarknads- och socialnämnden beslutas av kommunfullmäktige innebär det att nämnden under 2021 inte behöver vidta åtgärder i andra delar av verksamheten för att finansiera dessa merkostnader. Av budgetunderskottet på totalt 110 miljoner kronor återstår därmed att vidta åtgärder motsvarande 20 miljoner kronor.

I syfte att värna en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling avseende nämndens verksamheter föreslår förvaltningen att detta underskott på 20 miljoner kronor hanteras genom ett generellt effektiviseringskrav på verksamheterna med 1 procent, med undantag för kostnader för utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt externt köpt vård. Syftet med en generell effektivisering är att möjliggöra för verksamheten att göra avvägningarna kring vilka typer av åtgärder som får minst inverkan på Malmöborna och deras rätt till stöd och hjälp.

Bakgrund

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för ekonomi, som fastställs varje år i kommunfullmäktiges budget, har nämnderna ansvar att bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet inom de ekonomiska ramar som nämnden tilldelats. De ekonomiska ramarna är bindande och får inte överskridas.

Nämnder ska regelbundet följa utvecklingen i sin verksamhet och ekonomi. Vid konstaterade eller befarade underskott har nämnden en skyldighet att vidta korrigerande åtgärder. Riktlinjerna syftar till att uppnå kommunfullmäktiges övergripande mål om en god ekonomisk hushållning som formuleras genom det finansiella målet om en hållbar ekonomisk utveckling.

Nämnden har i sina egna riktlinjer för ekonomisk styrning befast kommunfullmäktiges principer genom att kräva regelbunden ekonomisk rapportering från förvaltningen och fastställa ansvarsfördelning avseende åtgärder för att motverka befarade budgetunderskott.

I samband med att rapporten *Ekonomisk prognos 2021* behandlades av nämnden i maj fick förvaltningen i uppdrag att återkomma med en plan för att begränsa kostnadsökningar genom effektivisering och prioritering till nämndens sammanträde i juni 2021.

Ekonomiskt läge för arbetsmarknads- och socialnämnden

Ekonomisk prognos 2021

I *Ekonomisk prognos 2021*, som togs fram i början av maj, prognostiserade arbetsmarknads- och socialnämnden ett totalt budgetunderskott på 120 miljoner kronor, vilket motsvarar 3,4 procent av nämndens tilldelade kommunbidrag på totalt 3 558 miljoner kronor. Underskottet fördelar sig mellan nämndens verksamhetsområden enligt nedanstående tabell:

VERKSAMHETSOMRÅDE (Tkr)	Kommunbidrag	Prognos budgetavvikelse
Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd	1 435 334	-132 700
Individ och familj	1 356 072	0
Boende, tillsyn och service	482 294	-2 300
Stab och förvaltningsövergripande kostnader	284 021	15 000
SUMMA	3 557 721	-120 000

Den största avvikelserna, nästan -133 miljoner kronor, prognostiserades för verksamhetsområde *Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad*. Förklaringen är dels högre kostnader än förväntat för utbetalt ekonomiskt bistånd, dels bedömda merkostnader för arbetsmarknadsanställningar. Underskotten för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser balanseras till viss del av ett överskott på totalt 8 miljoner kronor inom andra delar av verksamhetsområdet avseende bland annat vakanta tjänster och tillkomna verksamhetsbidrag.

För verksamhetsområdet *Boende, tillsyn och service* prognostiserades en avvikelse på -2 miljoner kronor, vilket förklaras av minskade intäkter för tobaks- och alkoholtillstånd på totalt 8 miljoner kronor men motverkas av beviljat statsbidrag till hemlöshetsverksamheten på drygt 6 miljoner kronor.

Den prognostiserade budgetavvikelsen för *Stab och förvaltningsövergripande kostnader* på +15 miljoner kronor förklarades av den statliga ersättningen för sjuklönekostnader under coronapandemin som betalats ut under januari–april samt av att medel som avsatts för brandskyddsåtgärder inte bedöms förbrukas fullt ut.

Uppdaterad ekonomisk bedömning i juni

Enligt nämndens riktlinjer för ekonomisk styrning ska förvaltningen lämna en kortfattad ekonomisk rapport till nämnden även de månader då ingen rapportering till kommunstyrelsen sker. Inför nämndens sammanträde i juni har förvaltningen därför uppdaterat den ekonomiska bedömningen som gjordes i rapporten *Ekonomisk prognos*.

Enligt den uppdaterade bedömningen prognostiserar förvaltningen efter maj månad ett underskott på 110 miljoner kronor, vilket innebär en förbättring med prognosen med 10 miljoner kronor i förhållande till bedömningen i *Ekonomisk prognos*. Orsaken till förbättringen är dels att kommunstyrelsen den 9 juni avslagit nämndinitiativet om att efterskänka tillståndsavgifter, dels att statlig ersättning för sjuklönekostnader för maj-juni inte var inräknade i den tidigare prognosen. Totalt innebär dessa två förändringar 10 miljoner kronor i ökade intäkter jämfört med bedömningen i föregående prognos.

Vid kommunstyrelsens behandling av *Ekonomisk prognos 2021* för Malmö stad den 9 juni 2021 beslutades att föreslå kommunfullmäktige befria hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, funktionsstödsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden från ansvar för det negativa ekonomiska resultat som är hänförligt till merkostnader för covid-19. Enligt bedömningen i *Ekonomisk*

prognos uppgår dessa ekonomiska effekter till 30 miljoner kronor för arbetsmarknads- och socialnämnden, men reduceras nu av ökade intäkter från sjuklöne-ersättningen samt av att tillståndsenhetens intäkter inte kommer att minska som förväntat. Totalt uppgår nettoeffekten av pandemin därmed till 20 miljoner kronor i merkostnader.

Kommunstyrelsen föreslog också kommunfullmäktige besluta att tillfälligt under 2021 befria arbetsmarknads- och socialnämnden från ansvar för det negativa ekonomiska resultat som uppstår till följd av ändrade förutsättningar för finansiering av extratjänster och andra arbetsmarknadsinsatser. Enligt bedömningen i *Ekonomisk prognos* uppgår dessa merkostnader till 70 miljoner kronor. Bedömningen är förknippad med stor osäkerhet, bland annat avseende Arbetsförmedlingens omställning och förändrade finansiering. Utvecklingen följs noga under året och i *Delårsrapporten*, som lämnas till nämnden i september, kommer en uppdaterad bedömning avseende dessa merkostnader baserat på utvecklingen till och med augusti.

Om kommunstyrelsens båda förslag till ekonomisk ansvarsbefrielse för arbetsmarknads- och socialnämnden beslutas av kommunfullmäktige innebär det att nämnden under 2021 inte behöver vidta åtgärder i andra delar av verksamheten för att finansiera dessa merkostnader. Av budgetunderskottet på totalt 110 miljoner kronor återstår därmed att vidta åtgärder motsvarande 20 miljoner kronor.

Vidtagna och planerade åtgärder

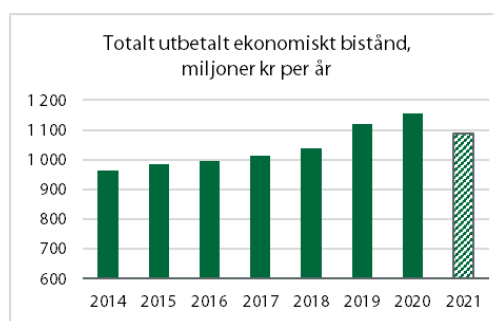
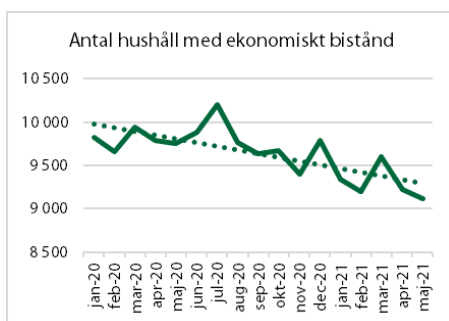
Arbetsmarknads- och socialnämnden har redovisat budgetunderskott sedan nämnden bildades förutom 2020 då nämnden fick ett kommunbidragstillskott på totalt 395 miljoner kronor. Underskotten har inneburit att nämnden kontinuerligt vidtagit en rad åtgärder för att begränsa kostnadsutvecklingen.

Vidtagna åtgärder

Den senaste åtgärdsplanen från 2020 beskriver verksamhetens långsiktiga inriktning för fortsatt effektivisering genom prioritering och omställning av verksamheten. Syftet med åtgärderna enligt denna plan är att begränsa kostnadsökningarna samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till. Arbetet enligt denna inriktning fortsätter under 2021 och effekterna av de åtgärder som genomförs är medräknade i den ekonomiska prognosen.

Inom verksamhetsområdet *Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd* arbetar verksamheten fortsatt efter inriktningen ”arbete först” – att alla som kan arbeta ska arbeta – med fokus på att fler Malmöbor ska bli självförsörjande, framför allt genom arbete och/eller studier. Förvaltningens omorganisation under 2020 bedöms ha lett till effektivare samarbeten som ökar flödena från ekonomiskt bistånd till arbetsmarknadsinsatser och i sin tur till självförsörjning. Särskilt fokus riktas mot vissa målgrupper med ekonomiskt bistånd såsom personer med långvarigt försörjningsstöd, barnfamiljer och arbetslösa unga vuxna.

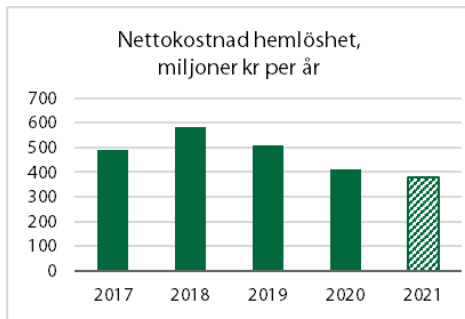
Verksamheten fortsätter att utveckla sitt arbete med att förebygga misstänkta bidragsbrott och förhindra felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Reviderade riktlinjer, förtydligad vägledning vid bedömning av hyreskostnader samt statliga åtgärder inom a-kassa och andra socialförsäkringar är ytterligare åtgärder och förändringar som har lett till ett minskande antal hushåll med ekonomiskt bistånd sedan hösten 2020. För hela 2021 prognostiseras kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd minska med 6 procent i förhållande till 2020.

Inom verksamhetsområdet *Individ och familj* fortsätter arbetet med att utöka antalet insatser i egen regi för att kunna tillgodose en större andel av behovet av öppenvård och institutionsplaceringar och därmed minska kostnaderna för externt köpt vård. Ett exempel är utökningen av nämndens institution *Enebacken* som under våren utökats med ytterligare en behandlingsavdelning. Verksamheten arbetar också för att erbjuda flexibla insatser i hela vårdkedjan samt stärka de tidiga och samordnade insatser som riktar sig till barn och unga.

För verksamhetsområdet *Boende, tillsyn och service* ligger fokus för åtgärderna på hemlöshetskostnaderna. Sedan 2018 har en rad åtgärder vidtagits, såsom förtydligad vägledning för bistånd till boende, stärkt brukarnära stöd, ökat antal boendeplatser i egen regi, förstärkt uppföljning av insatser samt införande av en gemensam bokningscentral för boende. Upphandlade avtal för boende med och utan stöd är ytterligare en åtgärd för ökad kostnadseffektivitet i

verksamheten. Totalt har nettokostnaderna för hemlöshet minskat med drygt 35 procent sedan 2018.

Digitalisering är ett viktigt verktyg för ökad kostnadseffektivitet med bibehållen kvalitet i verksamheten. Ett exempel är digitaliseringen av ekonomiskt bistånd, där klienter kan ansöka och följa sin ansökan digitalt, som förbättrar servicen till Malmöborna samtidigt som det frigör tid för ökad kvalitet och förbättrad arbetsmiljö för socialsekreterarna.

Översyn av verksamhetens lokaler och effektivisering av användningen av dessa är ytterligare ett verktyg för att på sikt sänka kostnaderna.

Planerade åtgärder

Syftet med de åtgärder som vidtagits och pågår sedan tidigare är att uppnå en långsiktig hållbar kostnadseffektivisering samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till. Åtgärderna har börjat få effekt och bidrar till minskande kostnader på vissa områden. Samtidigt ökar behoven av insatser i delar av nämndens verksamhet, med fortsatt höga nivåer av orosanmälningar och insatser till barn och unga. Det råder också fortsatt stor osäkerhet kring konjunkturons utveckling och hur lång tid det tar innan arbetsmarknaden återgår till ett normalläge efter pandemin.

Förvaltningens bedömning är att arbetet behöver fortsätta med de inriktningar som beslutats sedan tidigare (och beskrivits i föregående avsnitt). Vissa av de tidigare åtgärderna har lett till kraftfulla kostnadsminskningar, såsom för hemlösheten, medan andra leder till mer successiva minskningar eller en inbromsning av kostnadsutvecklingen. När det gäller exempelvis hemlöshetskostnaderna kan det dock konstateras att kostnadsutvecklingen under 2021 visar på en utplanande trend och att lika kraftiga kostnadsminskningar som skett hittills inte kan förväntas under kommande år.

Som beskrivits ovan under rubriken *Ekonomiskt läge för arbetsmarknads- och socialnämnden* har nämnden ett underskott motsvarande 20 miljoner kronor att vidta åtgärder för att motverka. Detta under förutsättning att kommunstyrelsens båda förslag till ekonomisk ansvarsbefrielse för arbetsmarknads- och socialnämnden beslutas av kommunfullmäktige.

För att minska de prognostiserade kostnaderna för 2021 med 20 miljoner kronor med beaktande av långsiktig hållbarhet och Malmöbornas rätt till stöd och hjälp föreslår förvaltningen en generell effektivisering på 1 procent i förhållande till fördelat kommunbidrag inom respektive verksamhetsområde.

Syftet med att föreslå en generell effektivisering, eller återhållsamhet, motsvarande 1 procent är att möjliggöra för budgetansvariga chefer att själva göra avvägningarna kring vilka typer av åtgärder som är hållbara inom just deras ansvarsområde. Det är cheferna som arbetar nära verksamheten som har störst kunskap om vilka åtgärder som får minst inverkan på Malmöborna och deras rätt till stöd och hjälp. Genom att effektiviseringskravet fördelas per verksamhetsområde möjliggörs samtidigt för samarbete mellan verksamheter så att avvägningar kan göras mellan delar av verksamheten där effektiviseringsmöjligheterna är mindre och andra delar där effektiviseringsmöjligheterna är större.

Förvaltningens bedömning är samtidigt att utbetalningarna av ekonomiskt bistånd redan visar på en nedåtgående trend och att pågående åtgärder på sikt kommer att bidra till fortsatta kostnadsminskningar. Därför föreslås utbetalningarna av ekonomiskt bistånd undantas från ytterligare effektiviseringskrav. Förvaltningen bedömer också att kostnaderna för externt köpt vård bör undantas från effektiviseringskravet, eftersom det är svårt att göra neddragningar i dessa kostnader på kort sikt. Enskilda placeringar pågår ofta under en längre tid och avtalen är långsiktiga. På längre sikt omfattas de externa placeringarna av strategin om att öka verksamhet i egen regi för att minska de externa placeringarna, och det arbetet fortsätter.

Sammantaget skulle ett effektiviseringskrav på samtliga verksamhetsområden motsvarande 1 procent, exklusive utbetalt ekonomiskt bistånd och externt köpt vård, innebära minskning av verksamhetens nettokostnader med omkring 20 miljoner kronor.

Tabellerna nedan visar hur effektiviseringskravet är framräknat samt hur det fördelar sig mellan verksamhetsområdena.

Kommunbidrag helår

Nämndens ram	3 558
-Utbetalning ek-bistånd	-941
-Externt köpt vård	-627
Summa	1 990
Effektivisering 1 %	20

Kostnadsminskning 2021 per verksamhetsområde		
	Kommunbidrag helår	Effektivisering 1 %
Arbetsmarknad och ek. bistånd, exkl. utbetalningar ek. bistånd	494	5
Individ och familj, exkl. externt köpt vård	729	7
Boende, tillsyn och service	482	5
Stab och förvaltnings- övergripande kostnader	284	3
Nämndens ram	1 990	20